

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

**ФРЕЙМОВИЙ АНАЛІЗ
(німецькою мовою)**

підготовки

магістра

спеціальності

B11 Філологія

освітньо-професійної програми

Мова і література (німецька). Переклад

Силабус вибіркового освітнього компонента «Фреймовий аналіз (німецькою мовою)» підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В11 Філологія, за освітньо-професійною програмою «Мова і література (німецька). Переклад»

Розробник: Козак С. В., доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: проф. Наталія ЛИСЕЦЬКА

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: проф. Наталія ЛИСЕЦЬКА

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
німецької філології
протокол № 1 від 27.08.2025 р.**

Завідувач кафедри:

доц. Людмила ПАСИК

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика ОК
Денна форма навчання	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В11 Філологія Мова і література (німецька). Переклад Магістр	вибіркова
Кількість годин / кредитів: 120 / 4		Рік навчання: 1
		Семестр: 1
		Лекції: 14 год.
		Практичні (семінарські): 10 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота: 88 год.
		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		німецька

II. Інформація про викладача

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада	Контактна інформація
Козак Софія Веніамінівна	кандидат філологічних наук	доцент	доцент кафедри німецької філології	тел. +380 (332) 72 16 36 <u>kosak@vnu.edu.ua</u>

Дні занять згідно з розкладом

III. Опис

1. Анотація

Силабус освітнього компонента «Фреймовий аналіз (німецькою мовою)» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Мова і література (німецька). Переклад» підготовки магістра галузі знань В Культурна, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В11 Філологія. Запропонований ОК вивчається в першому семестрі та входить до переліку вибірових освітніх компонентів.

ОК «Фреймовий аналіз (німецькою мовою)» передбачає вивчення природи фрейму як когнітивної структури, що має тісний зв'язок із процесами накопичення, зберігання та представлення знань, а також із продукуванням мовлення, формуванням та відтворенням дискурсу. Фреймовий підхід до вивчення мовних явищ як рідної, так і іноземних мов є актуальним методом сучасних лінгвістичних досліджень, особливо у сфері дискурсивної лінгвістики, міжкультурної комунікації, риторики, семіотики, журналістики, соціології, психології, антропології. Фрейми є фундаментом для розуміння будь-якого типу дискурсу. У найпростішому випадку активізація відповідного фрейму відбувається вже при сприйнятті його назви. Почуте (прочитане) слово активізує в пам'яті інші фрейми, що належать до однієї тематичної групи. Активізовані в такий спосіб фрейми становлять основний матеріал для побудови дискурсу. Розуміння цього процесу дасть можливість залучати інформацію та наявні знання для полегшення й прискорення процесу опрацювання інформації, що надходить, а також для адекватної інтерпретації тієї її частини, що виражена імпліцитно.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета цього освітнього компонента – ознайомити здобувачів освіти з основними науковими підходами та напрямками, орієнтованими на дослідження фреймів або споріднених із фреймами лінгво-когнітивних структур, а також навчити аналізувати фреймові структури з метою визначення авторської прагматики твору.

Завданнями ОК є:

- розглянути історію розвитку фреймових теорій у сучасній науці;
- розглянути фрейм як модель представлення знань у штучному інтелекті;
- розглянути становлення теорії фреймів у лінгвістиці;
- розглянути різницю між теорією фреймів і теорією лексико-семантичних полів;
- розглянути структуру фрейму та його мовні кореляти;
- розглянути механізм активізації фреймових структур у комунікативному процесі;
- розглянути роль фреймових структур у сприйнятті та розумінні дискурсу;
- розглянути явище імпліцитної актуалізації фреймів;
- за допомогою аналізу фреймових структур навчитися розкодовувати авторські інтенції у творі.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, проблемно-пошуковий, дослідницький, активний та інтерактивний, практика у спілкуванні; методи дистанційного навчання.

Вище названі методи та стратегії формують у процесі вивчення освітнього компонента такі **Soft Skills**:

- комунікація та вміння доносити свою думку;
- вміння бути гнучким і адаптуватися до різних життєвих обставин;
- вміння безперервно навчатися, шукати нову інформацію, бути відкритим до зворотного зв'язку і змін;
- вміння планувати свій процес навчання, підготовки до занять та виконання самостійної роботи;
- емоційний інтелект та конфлікт-менеджмент;
- критичне мислення;
- креативність;
- стресостійкість;
- командна робота та лідерські навички.

3. Структура освітнього компонента

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. Frametheorien in der Künstlichen Intelligenz						
Thema 1. Zur Geschichte des Framebegriffs.	1	1				
Thema 2. Frame als Einheit der Wissensdarstellung (M. Minsky).	2	2				
Thema 3. Das menschliche Gedächtnis, Scripts und MOPs (R. Schank, R. Abelson).	1	1				
Thema 4. Das Vorgehen in der KI (E. Charniak).	1	1				
Тема 5 (практична частина). Фреймовий аналіз тексту.	22		2	18	2	П / УВ / 20
Разом за ЗМ 1:	27	5	2	18	2	20 балів
Змістовий модуль 2. Framekonzeptionen in der Linguistik (Teil I)						
Thema 1. Idealisierte kognitive Modelle von G. Lakoff.	1	1				
Thema 2. Stereotypen von H. Putnam.	1	1				
Тема 3 (практична частина). Фреймовий аналіз тексту.	22		2	18	2	П / УВ / 20
Разом за ЗМ 2:	24	2	2	18	2	20 балів

Змістовий модуль 3. Framekonzeptionen in der Linguistik (Teil II)						
Thema 1. KI-Frames und lexikalische Semantik von D. Metzing und V. Raskin.	1	1				
Thema 2. Frametheorie von Ch. Fillmore.	2	2				
Тема 3 (практична частина). Фреймовий аналіз тексту.	22		2	18	2	П / УВ / 20
Разом за ЗМ 3:	25	3	2	18	2	20 балів
Змістовий модуль 4. Frametheorie und Textverstehen (Teil I)						
Thema 1. Grundlagen der Textrezeption.	1	1				
Thema 2. Die Interaktion von Text- und Wissensstrukturen. Textverständlichkeit.	1	1				
Тема 3 (практична частина). Фреймовий аналіз тексту.	20		2	17	1	П / УВ / 20
Разом за ЗМ 4:	22	2	2	17	1	20 балів
Змістовий модуль 5. Frametheorie und Textverstehen (Teil II)						
Thema 1. Frames vs. Framestrukturen. Terminale vs. Terminalelemente.	1	1				
Thema 2. Analyse der Framestrukturen in fiktionalen Texten.	1	1				
Тема 3 (практична частина). Фреймовий аналіз тексту.	20		2	17	1	П / УВ / 20
Разом за ЗМ 5:	22	2	2	17	1	20 балів
ВСЬОГО	120	14	10	88	8	100 БАЛІВ

* Форма контролю: П – презентація, УВ – усна відповідь.

4. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувача освіти включає оволодіння термінологічним інструментарієм ОК, опрацювання інформаційних джерел (відповідної літератури, конспектів лекцій, інтернет-ресурсів), аналіз теоретичних відомостей та підготовку до практичних занять.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки.

Поточне оцінювання знань здобувачів освіти відбувається за накопичувальною системою під час їхніх відповідей (представлення виконаних завдань) на практичних заняттях. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може набрати в процесі поточного контролю, – це 100 балів, що є сумою балів за виконання фреймового аналізу п'яти художніх текстів. За аналіз кожного тексту ЗО отримує макс. 20 балів. Рівень знань здобувачів освіти за результатами поточного контролю фіксується в електронному та паперовому журналах академічної групи. Якщо здобувач освіти під час поточного оцінювання набрав 60 або більше балів, такий результат вважається загальним підсумковим балом і вноситься в залікову відомість.

Політика викладача щодо здобувачів освіти. Відвідування занять є обов'язковим. Якщо здобувач освіти не може бути присутнім на практичних заняттях, він має можливість працювати за індивідуальним планом.

ЗО, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові заохочувальні бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю ОК. У цьому випадку здобувач освіти інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених здобувачем освіти отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований Порядком визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки. Відповідно до встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому, так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені цим силабусом. Здобувач освіти у встановлені терміни подає заяву на ім'я декана та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету, у присутності здобувача освіти.

За участь у роботі проблемної групи із успішною публікацією тез доповіді або статей здобувачі освіти можуть отримати додаткові бали за поточне оцінювання.

Політика щодо академічної мобільності. Невід'ємною частиною вивчення іноземної мови та становлення кваліфікованого випускника вважаємо академічну мобільність, яка регулюється відповідним Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ВНУ імені Лесі Українки.

Політика щодо академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації при написанні реферату з обраної теми;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися в Кодексі академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У разі відсутності на практичному занятті здобувач освіти може здати тематичну заборгованість у дні консультацій викладача або завантажити виконані завдання на платформу Microsoft Teams.

V. Підсумковий контроль

Оскільки формою контролю ОК «Фреймовий аналіз (німецькою мовою)» є залік, то оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю (див. пункт «Поточний контроль»). Мінімальна кількість балів, необхідна для зарахування заліку, становить 60. Відповідно до Положення (п. 5.1, с. 6-7), у випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Перелік тем, які виносяться на залік

1. Der empirische Gehalt von „Frame“.
2. Modelle der Wissensrepräsentation.
3. Die Netzwerkepräsentation.
4. Die Mengenrepräsentation.
5. Die Schemaorientierte Repräsentation.
6. Der Script-Ansatz von R. Schank und R. Abelson.
7. Der Frame-Ansatz von M. Minsky und T. Winograd.
8. Frames und Textverständlichkeit.
9. Inferenzprozesse im Textverstehen (Ergänzungen von Informationen, Integration von Informationen, kognitive Transformationen).
10. Modellierung der relevanten Wissensrahmen.
11. Überlappung der Wissensrahmen.
12. Repräsentation und Wirkung von Kontextwissen.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	не зараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Дискурс іноземномовної комунікації : колективна монографія / за ред. К. Я. Кусько. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2002. 495 с.
3. Козак С. В. Теорія фреймів як один з актуальних напрямів когнітивної лінгвістики. *Філологічні студії*. 2002. № 3. С. 134–140.
4. Козак С. В. “Людина і природа” у літературно-художньому дискурсі: досвід фреймового аналізу (на матеріалі романів Е. Штрітматтера і Т. Гарді) : автореф. дис ... канд. філол. наук : 10.02.04 Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. 2007. 20 с.
5. Козак С. В. Релевантність теорії фреймів у сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2007. № 3. С. 257–260.
6. Козак С. В. Фреймові структури “Людина і Природа” у змалюванні побуту в літературно-художньому дискурсі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Харків, 2011. № 953. С. 72–78.
7. Козак С. В. Фреймові структури опису внутрішнього стану персонажів у німецькомовному художньому дискурсі. *Актуальні питання іноземної філології*. Луцьк, 2019. № 10. С. 160–164.
8. Козак С. В. Семантика фреймів і теорія поля: корелятивні зв’язки. *Applied Linguistics-3D: Language, IT, ELT: International Scientific and Practical Conference* (May 12–13, 2022). Житомир : Житомирський державний політехнічний університет, 2022. Р. 25–27.
9. Козак С. В. Фрейм ‘Zwischenmenschliche Beziehungen’ у художньому дискурсі (на матеріалі роману Б. Шлінка). *Сучасні дослідження з іноземної філології* : зб. наук. праць. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 3-4 (21-22). С. 76–84.

10. Козак С. В. Когнітивна характеристика фрейму GEFÜHL. *Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи* : матеріали VI всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кам'янець-Подільський, 11 квіт. 2024 р.). Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. С. 37–39.
11. Козак С. Фрейм „Gefühl“ у літературному дискурсі (на матеріалі творчості австрійського письменника С. Цвейга). *Сучасні тенденції у філологічних та педагогічних дослідженнях: вітчизняний і міжнародний вимір* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 21 берез. 2025 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2025. С. 91–93.
12. Кусько К. Я. Фрейми в концептосфері політичного дискурсу. *Вербальні та невербальні особливості дискурсу різножанрової* : зб. наук. пр. Львів, 2006. С. 3–20.
13. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. Київ : Видавництво Українського фітосоціологічного центру, 1999. 148 с.
14. Charniak E. Organization and Inference in a Frame-Like System of Common Sense Knowledge. Castagnola : ISCS, 1975.
15. Cruse D. A. Cognitive Linguistics and Word Meaning: Taylor on Linguistic Categorization. *Journal of Linguistics*. 1992. № 28. P. 165–183.
16. Dijk T. A., van. Semantic Macrostructures and Knowledge Frames in Discourse Comprehension. *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. L : Sage, 1998. 384 p.
17. Engelkamp J., Pechmann T. Kritische Anmerkungen zum Begriff der mentalen Repräsentation. Sprache und Kognition. *Sprache und Kognition*. 1988. № 7. S. 1–10.
18. Kozak S. V. Die Wiedergabe des inneren Zustandes des Menschen im schöngeistigen Diskurs (anhand von Framestrukturen „Mensch und Natur“). *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: «Філологічні науки» (мовознавство)*. Дрогобич, 2016. № 6. С. 70–72.
19. Kozak S. Framestrukturen der Bezeichnung der Wesensart im Diskurs der schönen Literatur. *Актуальні питання іноземної філології*. Луцьк, 2016. № 5. С. 63–68.
20. Kozak S. Linguistische Analyse des Frames „Charakter“ im literarischen Diskurs (anhand des Romans von H. Hesse „Das Glasperlenspiel“). *Scientific journal of Polonia University*. Czestochowa, 2023. № 58. P. 135–139.
21. Kozak S. V. Frames depicting spiritual unity of man and nature in literary discourse. *Modern philology: theory, history, methodology* : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2024. Part. 2. P. 169–186.
22. Lakoff G. Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind. Chicago: University of Chicago Press, 1987. 624 p.
23. Nerlich B., Clarke D. Semantic fields and frames: Historical exploration of the interface between language, action, and cognition. *Journal of Pragmatics*. № 2. 2000. P. 125–150.

24. Post M. Scenes- and Frames Semantics as a Neo-Lexical Field Theory. *Understanding the Lexicon: Meaning, Sense and World Knowledge in Lexical Semantics*. Tübingen : Niemeyer, 1982. 253 p.
25. Fillmore Ch. J. Frames and the Semantics of Understanding. *Quaderni di Semantica*. 1985. VI, № 2. P. 222–254.
26. Fillmore Ch. J. “U”-Semantics, Second Round. *Quaderni di Semantica*. 1986. VII. P. 49–58.
27. Frame semantics. URL: https://www.sfb732.uni-stuttgart.de/documents/files/hamm_framesemantics.pdf
28. Framesemantik. URL: https://www.aieti.eu/enti/frame_semantics_DEU/eintrag.html
29. Metzing D. Frame Representations and Lexical Semantics. *Words, Worlds, and Contexts*. Berlin, 1981. P. 320–342.
30. Minsky M. A Framework for Representing Knowledge. *Mind Design*. Cambridge, 1981. P. 95–128.
31. Putnam H. The Meaning of Meaning. *Minnesota Studies in the Philosophy of Science*. 1975. Vol. VII. P. 131–193.
32. Raskin V. Once Again on Scripts. *Quaderni di Semantica VII*. 1986. No 1. P. 101–106.
33. Schank R. C., Abelson R. P. Scripts, Plans, Goals, and Understanding. Hillsdale, 1977. 266 p.
34. Voraussetzungen der Frame-Theorie in der Geschichte der Philosophie : Ein Forschungsprojekt aus dem Institut für Philosophie. URL: <https://www.philo.hhu.de/fakultaet-1/wissenschaftskommunikation/frame-theorie>